Herdenken voorbij het kerkhof: bijna helft van de Belgen bezoekt (bijna) nooit nog begraafplaats om dierbare te herdenken

Uitvaartbarometer DELA: één op de drie Belgen vindt begraafplaatsen zoals ze nu zijn niet meer van deze tijd

Bijna de helft van de Belgen (47%) bezoekt zelden of nooit een begraafplaats om een overleden naaste te herdenken. Nog eens vier op de tien (39%) doen dat slechts enkele keren per jaar, meestal op bijzondere dagen zoals Allerheiligen. Dat blijkt uit de tweejaarlijkse Uitvaartbarometer van uitvaartspecialist DELA. Een graf bezoeken is dan ook lang niet de enige manier meer om overleden dierbaren te herdenken. *"Veel Belgen geven aan dat begraafplaatsen er in de toekomst anders moeten gaan uitzien, maar ze ontdekken vooral ook nieuwe manieren om dierbaren te herdenken, bijvoorbeeld tijdens troostconcerten of zelfs in voetbalstadions", stelt DELA vast.*

Een graf bezoeken is vandaag lang niet meer voor iedereen de belangrijkste manier om overleden dierbaren te herdenken. Slechts een derde (33%) noemt een bezoek aan het graf of de laatste rustplaats als een manier om een overledene te eren. Opvallend: ook 35% van de Belgen die het afgelopen jaar een overlijden meemaakten, bezoekt zelden of nooit een begraafplaats. Meer dan drie op de vier Belgen (77%) houden de herinnering levend door aan hen te denken. Bijna de helft bewaart persoonlijke voorwerpen (47%) of zet foto's in huis (43%).

Meer groen en beter onderhoud voor begraafplaatsen

Dat één op de drie Belgen begraafplaatsen niet meer van deze tijd vindt, betekent niet dat het kerkhof afgeschreven is. Wel zien heel wat Belgen ruimte voor verbetering. Zo wil 44% dat begraafplaatsen meer opgaan in de natuur. Bijna een derde (32%) vraagt beter onderhoud door de gemeentediensten en een op de vijf (19%) wil een minder strakke inrichting.

Ook over de beschikbare ruimte wordt nagedacht: 44% vindt dat nieuwe grafmonumenten kleiner mogen worden, zodat de ruimte efficiënter benut kan worden. Nog eens 17% pleit voor meer plaats voor andere vormen van rouwbeleving, zoals gezamenlijke herdenkingsmomenten of ruimte voor persoonlijke rituelen. Iets meer dan één op de vijf (22%) ten slotte vindt dat begraafplaatsen goed zijn zoals ze vandaag zijn.

> Lien Verfaillie, DELA: *"Onze verwachtingen rond begraafplaatsen veranderen. Mensen willen er niet alleen een graf kunnen bezoeken, maar ook tot rust komen en herinneringen ophalen in een aangename omgeving. Meer groen, kindvriendelijker of ruimte voor andere*

herdenkingsrituelen in groep kunnen daar een antwoord op bieden. Maar herdenken hoeft zich niet tot het kerkhof te beperken. Ook op andere plekken en via andere rituelen kunnen mensen de herinnering aan hun dierbaren levend houden."

Van voetbalstadion tot troosttuin

Dat herdenken niet noodzakelijk nog op een begraafplaats hoeft te gebeuren, blijkt uit heel wat initiatieven die de voorbije jaren zijn ontstaan. Zo krijgen steeds meer overleden supporters een blijvende plek in voetbalstadions, waar clubs en fans samen herinneringen ophalen. Ook in de publieke ruimte ontstaan nieuwe troostplekken, zoals gemeenschappelijke tuinen of rondreizende troostbomen waar mensen even kunnen stilstaan bij verlies. Kunstenaars, muzikanten en andere organisaties zetten dan weer kunst, muziek en verhalen in om verdriet bespreekbaar te maken en mensen samen te brengen. Zelfs op begraafplaatsen zelf krijgt herdenken een andere invulling, bijvoorbeeld met troostconcerten die de stilte op het kerkhof doorbreken.

Lien Verfaillie, DELA: "Dat we vandaag op zoveel verschillende plekken herdenken, is geen toeval. Religie speelt voor veel mensen een kleinere rol dan vroeger en families wonen vaker verder uit elkaar. Ook de coronapandemie heeft de zoektocht naar andere rituelen versneld. Toen samen afscheid nemen plots niet meer vanzelfsprekend was, moesten mensen op zoek naar andere manieren om toch met elkaar verbonden te blijven. Die rituelen hoeven niet altijd groots te zijn. Een kaarsje aansteken, samen herinneringen ophalen of een bijzonder moment delen. Met het DELA Fonds ondersteunen we zelf ook projecten die ruimte maken voor rouw en troost. Rouw is iets persoonlijks, maar daarom hoeft het niet achter gesloten deuren te gebeuren. Soms kan net het samen ophalen van herinneringen en samen verdriet delen veel troost bieden."

Vijf opvallende initiatieven om dierbaren te herdenken

- *Reveil - 1 november 2026, op begraafplaatsen in Vlaanderen*
  Met muziek, poëzie en persoonlijke verhalen brengt Reveil mensen samen om overleden dierbaren te herdenken. Op tal van begraafplaatsen vinden rond zonsondergang troostconcerten plaats.
- *De Reizende Troostboom - 23 oktober tot en met 15 november 2026, Brussel*
  In gemeenschapscentrum Ten Weyngaert in Vorst nodigt een mobiele Troostboom bezoekers uit om stil te staan bij verlies. Met ruimte voor persoonlijke verhalen en rituelen uit verschillende culturen.
- *KAA Gent - 8 november 2026, Gent*
  KAA Gent en DELA herdenken overleden supporters tijdens een bijzonder herdenkingsmoment in de Planet Group Arena, gevolgd door een stille optocht naar

de herdenkingsmuur in het stadion. Ook KRC Genk werkt al meer dan tien jaar nauw samen met DELA om overleden supporters te eren en te gedenken.

- *De Kunst van Rouw - 7 tot en met 15 november 2026, Antwerpen*
  Een kunstenfestival in Berchem waar kunstenaars via uiteenlopende kunstvormen ruimte creëren voor rouw en verlies. Met tentoonstellingen, gesprekken en ontmoetingsmomenten.
- *Lucy's Antwerp - doorlopend, Antwerpen*
  Een stadstuin werd omgevormd tot een groene troostplek, waar mensen samenkomen rond kruiden, herinneringen, rouw en afscheid. Via tuinmomenten en workshops krijgen verlies en verbinding er een plaats.